Ч. 50. Чернівцї, недїля дня 2. (14.) марта 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Буковиньскі відносини.

Економічне і социяльне положенє краю.

V.

Промова Д-ра Стеф. Стоцкого.

(Конець.)

Застаріла господарка і єї шкоди.

Ми всї се знаємо і кажемо, що наші хлїбороби не вміють коло своєї землї добре ходити, не вміють з неї видобути того, що вона може дати; коли-б вміли, то стало-б їм на житє, так що не мусїли-б іти в сьвіт за очи. Але коли ми таке кажемо, то можна-б нам і не вірити, і цїлком певно жаден хлїбороб нам не повірить: він певний, що ґаздує так добре, що лїпше не може бути. Міжтим числа, рахунки цїлком що иньшого кажуть. Наш краян Будзиновский завдав собі труду і на підставі книжки, виданої мінїстерством рільництва про жнива за р. 1895-ий (Statistik der Ernte des Jahres 1895), обрахував докладно, кілько то всхідна Галичина і Буковина рікрічно тратить через лиху і неумілу господарку рільничу. Числа показують нам наглядно велич наших страт, що повстають в наслїдок нашої негосподарности, показують, о яку суму побільшило-б ся рік-річно наше майно народне, коли-б ми уміли і хотїли використовувати наш недвижимий капітал, нашу землю так, як єї иньші використовують. Нинї цїль рільничої господарки вже не та, що колись. Колись рільник працював лиш на те, аби заспокоїти свої потреби і потреби своєї родини. Він управляв длятого всї ті плоди, яких потрібно було єму на виживленє своєї родини, і то в такій пропорциї, в якій іменно дім єго їх потребував. Нинї над кождим рільником управителем є торг, длятого то кождий рільник повинен управляти такий продукт, за котрий в дану хвилю може дістати найбільше гроша, котрий в дану хвилю найдорожший; роздобувши таким чином найбільше гроша, міг би він собі легко купити потрібні дешевші продукти на прожиток. Він повинен засївати свою землю ячменем, конюшиною, тютюном і иньшими поплатними продуктами, а за роздобуті за них (або за добре випасену худобу) добрі гроші, купувати собі дешеву кукурудзу. Ба, але відки наш хлїбороб про се знає, хто єму се скаже? Він проте все таки сїє свою кукурудзу, як єго дїд і прадїд сїяв, не відаючи, що через те має з своєї землї може о половину меньше пожитку, якби міг мати. Длятого то страти, які повстають через таку негосподарність, величезні, а Будзиновский обрахував їх для всхідної Галичини на 120 мілїонів річно. Коли-б, каже Будзиновский, у нас, так ґаздували як в Чехах, то хлїбороби всхідної Галичини мали-б річно о 120 мілїонів більше гроша, а се для 500.000 хлїборобских родин дало-б пересїчно по 240 зр. на родину і певно вистарчило-б на житє всїх тих родин в краю так, що не потребували-б вандрувати в далекі сьвіти. Подібно і з Буковиною. Правда, як з тих обрахунків показує ся, господарка на Буковинї стоїть лїпше як у всхідній Галичинї, але все таки не так як в Чехах, і на Буковинї дала-б продукция рільнича значно збільшити ся, особливо через те, коли-б більший процент рілї засївали наші рільники поплатнїйшими плодами. Але ось в чім біда. Ми не маємо на Буковинї жадної фабрики цукру, і не можемо проте займати ся управою цукрових бураків, хоч земля наша дуже до того надає ся. Також і управа тютюну страшно у нас зменьшила ся так, що в 1895-ім роцї було лиш 12 гектарів під тютюном. Але коли-б у нас так як в Чехах ішло 15·46% всеї рілї під управу ячменю, котрий на Буковинї знаменито удає ся, то при ческій цїнї мала-б Буковина з того 1,089.317 зр. річно більше як тепер. Коли-б дальше під управу тютюну ішло не 12 а 1200 гектарів рілї, тодї наш край міг би мати більше знов яких 5—6 мілїонів. Одним словом, що найменьше могла-б продукция нашого краю збільшити ся на яких 10—12 мілїонів, а нехай би лиш на 5—6 мілїонів, то все таки стали-б ми о тих 6 мілїонів богатші, вистарчило-б того гроша на стілько, що не треба-б вандрувати з краю. Отже цїле лихо в тім, і се показують докладні обрахунки, що буковиньский рільник не вихісновує своєї землї так, як би міг, і рікрічно лишає богато мілїонів закопаних в землї. Яка-ж на се рада?

Рада на біду хлїборобску.

Тому недостаткови могли-б зарадити добрі рільничі школи. Але наша школа аґрономічна продукує хиба кандидатів на однорочних охотників і на почтових урядників. Рідко коли питомець нашої аґрономічної школи віддає ся рільництву. Обставини наші краєві розвиткови такої школи не сприяють. За ученими аґрономами у нас нема попиту. Внесенє Пігуляка, аби установити в краю двох фахово образованих вандрівних учителїв рільництва сойм погребав, а се певно вийшло на шкоду нашого хлїборобства, бо як от з наведених обрахунків Будзиновского бачимо, не лиш наш мужик але і дїдич не в однім потребував би поради такого учителя, якби то єму ґаздувати, аби більше гроша роздобути, аби більше гроша приплило в край. Та зрештою і се була-б лиш латанина. Маю надїю, що Кіцманьска і Радовецка рільнича школа принесе для рільництва далеко більший хосен, вона нам може виховає нове поколїнє рільників. Але і сего не досить, треба ще і иньших способів шукати, аби рільництво запомоги. Тою справою повинні заняти ся щиро законодайні тїла. Може-б і у нас устроїти подібно, як се зроблено в Румунії, в ріжних околицях краю взірцеві господарства, де-б мужики господарували під надзором фахових людий, немов урядників після вимогів найновійшої рільничої технїки. Від тих мужиків учили-б ся другі а добрий їх приклад тягнув би за собою широкі круги хлїборобів. Бо де, як де, а особливо в станї хлїборобскім практика, живий приклад іде понад теорию, понад науку. Може-б і у нас урядити такі взірцеві господарства,

---

15

ЗАЛЇСЄ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— Казали, батько сьвідком. Менї видить ся, що се за мала причина, аби загребувати ся на цїле житє в такім біднім селї. Є ту вправдї для кого працювати, але один чоловік не дасть всему ради, не поправить добробиту села.

Славко не відзивав ся; єму було прикро, що Маня відгадала причину єго лихого настрою. Замітила се она і зараз пояснила єму свій здогад:

— Я знаю, яка немила пригода вас стрітила; менї сказала все наша ключниця. Кромі того ви тодї на кладовищи самі се потвердили.

Питомець не мав відваги глянути дївчинї в очи і мовчав. Дївчина не відзивала ся також хвилинку, мов жалувала своєї отвертости, але гнеть таки сказала:

— Вам певно дивно, що я се говорю так отверто. Менї здавало ся, що з вами можна так говорити, особливо, коли хочу вам ще порадити, не брати собі сеї відмови так до серця. Оповідали менї, що ви ходите смутні по лїсах, по полях, та глядаєте самоти. А скоро подивлю ся на вас, то й без того бачу смуток на вашім лици ви змарнїли...

— Задля одного відмовного слова панни — перебив їй скоро Славко, підвів голову і усьміхнув ся, щоб не виявити своєї журби. — Се правда, панї! І я тепер приходжу до пересьвідченя, досить песимістичного, що хоч у дївчат маса чутя, але в мужчин єго далеко більше. Дївчата при всїм своїм мягкім серцю вміють рахувати; они справдї суть тими вербами, котрі ростуть на всякім ґрунтї і дають ся легко пересаджувати всюди, особливо коли того родичі бажають. Але я се вже собі витолкував і не се мене так дуже журить, а радше завдає менї клопоту теперішне положенє родини і мої пляни на будуче. Коли я казав, що хотїв би остати ся до смерти в Залїсю, то тому, що радбим жити для родини — батько і так уже не молодий — а відтак і для села. Се була би цїль житя, котрій справдї варто би посьвятити ся. Кажете, що один чоловік не дав би ту всему ради, але я хочу спробувати, я мушу спробувати.

— А найти собі яку иньшу „вербу“ вже зрекли ся?

— Зрік ся.

— На тепер.

— Не лиш на тепер, але мабуть на цїле житє; з такою думкою ношу ся. Але даймо тому спокій; батько ваш іде.

Надійшов справдї Заборовский, присїв ся до них, і гнеть довідав ся від доньки, що „пан Ярослав“ приняв би ся в потребі вчити Стася.

— А може ще сей урвитель привезе добру клясу? — замітив Заборовский. — Але то справдї не злий проєкт. Ви не думаєте виїзджати з Залїся?

— Нї!

— Коли так, то я справдї просив би вас, аби ви взяли Стася в свою опіку, розуміє ся, коли на се пристанете.

— Мабуть пристану — відповів Славко.

В кілька днїв по тій розмові настали вакациї для школярів. Горошиньский виїхав до родичів, але за те до Залїся приїхала сестра Ярослава, Зоня, відтак Стасьо Заборовский, а вкінци Петро Дорош. Зоня привезла добре сьвідоцтво, Стасьо зовсїм лихе, а Дорош — сьвідоцтво, що скінчив уже четвертий рік фільозофії.

K. K. ZEITUNGS-STEMPEL

а оно певно виплатило-б ся, бо через такі господарства піднесла-б ся небавом культура краєва взагалї. В иньших краях дбають о рільництво далеко більше як у нас. Так недавно читали ми в ґазетах, що сойм ческий на памятку цїсарского ювілею заснував фонд з 500.000 зр. на запомоги дрібних рільників, а у нас не хочуть навіть вандрівних учителїв рільництва народови настановити, котрі бодай трохи підучили-б хлїборобів, як мають лїпше вихісновувати свою землю! Треба отже нам конечно більше нїж доси, дбати о стан хлїборобский, бо, як всї ми бачимо, цїлий наш прелїмінар краєвий опирає ся на податку ґрунтовім і домовім, се майже одиноке жерело покритя наших потреб краєвих, а як оно висохне, відки будемо черпати?

Наші торги а хлїбороби.

І так ми показали, що продукция наша рільнича дуже терпить задля негосподарности наших хлїборобів. Ба, на тім ще не конець, є ще і иньше лихо, що не дає нашим хлїборобам із того, що вони серед теперішних обставин випродукували, і чого їм град і тучі не вибили, так як треба потягнути зиски. Цїни збіжа взагалї так страшно упали, що хлїбороб нїяк не може вийти на своє. Винесе він нарештї свою мізерию на торг, і що-ж? Яку єму цїну там дають? Коли в цїлій Европі цїни рільничих продуктів страшно низькі, то у нас в тім зглядї незрівнано ще гірше, а то головно задля наших осібних порядків на торговицях. Всї ми се знаємо, що у нас купцї на всїх торгах стоять в змові і дають цїну, яку самі хочуть, і хлїбороб мусить продавати свій дорібок за безцїн. Цїни, які подають біржеві курси, се цїни не для хлїборобів, а для купцїв, таких цїн жаден хлїбороб за своє збіже не видить. Припадково видів я раз торг у Стириї в Фельдбаху. Я приїхав там яких 10 мінут перед 10-ою годиною в сам торговий день. На торговицї застав повно людий, як звичайно на торговицї, але точно о год. 10-ій торговицю якби змів. Не видно було і одного чоловіка на нїй, люди пішли до роботи. А у нас люди задля наших порядків тратять марно цїлі днї на торгах. а ще в додатку і гроші, які уторгували. На отсї то наші лихі порядки торгові хотїв би я звернути також увагу бодай мимоходом, може-б і тут дало ся дещо поправити на користь хлїборобів.

Податки і як би їх сплату злекшити хлїборобам?

Як бачимо, то хлїбороб за своє збіже цїни не може дістати доброї, роботи такої, аби дещо заробити, також нема, а тут треба і їсти, і одягнути ся, а що найважнїйше, треба з кінцем кождого кварталу готівкою і податок заплатити, бо як не заплатить, то упімнуть, заграблять, злїцитують. Отсей то недостаток готового гроша на сплату податків дає ся страшно нашим хлїборобам в знаки. Довідав ся я від скарбових урядників, що нїхто радше не платить податків як наші рільники. Скоро лиш захоплять де який гріш, зараз з ним до уряду податкового. Але що єму робити як гроший нема? Що єму робити тодї, як він одиноку свою худобину, чи там безрогу, що годує єї виключно лиш на те, аби заплатити податок, не може навіть продати хочби за безцїн, бо в повітї, як ось тепер, позамикані торги задля зарази писковоі і ратичної? А уряди податкові не питають. Устава приписує, що податок мусить бути з кінцем кварталу заплачений, і вони мусять єго жадати. Через то і для урядів призбирує ся богато писанини, тяганини і великі недогоди, а для людий ще гірші наслїдки, бо крім податку треба ще платити иньші кошта (проволоки, екзекуциї і т. д.) Таких коштів заплачено на Буковинї в 1896-ім роцї кругло 49.000 зр., а се для бідних рільників дуже богато. Длятого позволю поставити до ц. к. правительства резолюцию, „аби ц. к. правительство відповідно до приреченя п. мінїстра скарбу, що хоче щадити о скілько можна податників, видало постанови, щоби при стяганю податку ґрунтового і домового в 1-ім і 2-ім кварталї кождого року з огляду на економічний стан хлїборобів, що в тім часї звичайно не мають гроша, поступати як найбільше оглядно, а властиво щоб стяганє тих податків переложено на час по жнивах.“

Коли-б податки побирано по жнивах, тодї не було-б у нас з податками жадних короводів, а то певно, що край наш не платив би бодай таких значних коштів екзекуцийних. Коли приглянете ся ріжним виказам урядовим, як у поодиноких місяцях виливають податок ґрунтовий і домовий, то переконаєте ся, що в перших двох кварталах, т. зн. аж до жнив дуже мало виливає, потім іде вже зовсїм инакше. Инакше у нас і бути не може. Наші хлїбороби вже від сїчня почавши аж до мая, до червня ледви мають що їсти, де-ж тут від них жадати податку?

На що іде гріш краєвий?

Відповідно до того нашого сумного економічного стану виглядає і наш прелїмінар краєвий дуже сумно. Одинока більша рубрика в тім прелїмінари, рубрика XIII-та, се сплата довгів а властиво лиш процентів від довгів, на те іде сума круглих 345.000 зр.! Порівнавши тоту рубрику зі всїма другими, мимоволї впаде нам в очи, що ми видаємо гроші на сойм, на видїл краєвий і утримуємо їх головно на те, аби адмінїструвати довги краєві, аби дбати про сплату довгів і процентів. Для продуктивних цїлий у нас видає ся гроша дуже мало, ще меньше на цїли рільництва. А вся дїяльність видїлу краєвого обертає ся около сухої бюрократичної адмінїстрациї. Правда в послїднім часї удало ся нам через конверзию довгу паньщизняного роздобути більшу суму, котру можна було вложити з хісном в інвестициї (в будову зелїзниць, шкіл рільничих і т. д.), але небавом, бо вже 1903-го р. останемо без крейцара на такі цїли, бо лиш до того року має нам держава доплачувати річно 220.000 зр. А що відтак? Правда, остає ще надія на додатки до особисто-доходового податку, або коли на се зрезиґнуємо, на якусь суму, яку нам за те держава дасть. Але нам годї мати за великі надії. Міжтим, як бачимо, треба би нам доконче прийти в поміч хлїборобам, а се без гроша годї. Оттут повинен наш видїл краєвий більше нїж доси заняти ся сею справою. Але наш видїл краєвий не показує найменьшої ініциятиви, він зовсїм не виявляє такої дїяльности, як видїли краєві иньших країв. Я сему зрештою і не дивую ся. Там видїлові є референтами, нїчим иньшим не займають ся, то-ж і можуть щось зробити, а у нас робота видїлових в видїлї, се лиш побічне занятє. Деякі видїлові більшу часть року не сидять в Чернівцях, а у Відни в радї державній, а ті, що є тут, сходять ся лиш від часу до часу на засїданя, та підписують — от і вся їх робота, а з такої роботи хісна нема.

Оттут міг би я ще переступити на національно-полїтичне поле, міг би діткнути ся наших національних стосунків в краю, але на тепер лишаю се, лишаю се умисно. Ми будемо ждати. Може і без того прийдуть передові люди в краю до переконаня, що з огляду на такий сумний наш економічний стан потреба співдїланя всїх, не виймаючи нїкого, хто лиш рад для краю щиро потрудити ся. На конець висказую надію, що і видїл краєвий і анкета, яку має він на внесенє др. Рошмана скликати, зволять отсих моїх кілька заміток взяти під розвагу.

*

На промову д-ра Стоцкого відповів перший ґр. Ґоес. Еміґрацию він не уважає лихом, ба противно, коли хто вже таки мусить покидати свій край, бо не може тут вижити, най вандрує, нехай шукає собі иньшої вітчини. Таж таке бачимо і в краях, що культурно дуже високо стоять, як в Саксонії, Баварії, Віртенберґії, в краях, що дуже добру мають адмінїстрацию. Коли-ж обставини склали ся так, що одна часть мешканцїв краю примушена еміґрувати, то обовязком правительства є дбати, аби еміґрация ішла в такі краї, де виходцї могли-б для себе найти лїпшу долю. І правительство розглянуло ся до-

---

Славко був дуже рад особливо з приїзду Дороша, з котрим міг наговорити ся доволї. Дорош привіз з собою стипендию, яку діставав на фільозофії, і зараз в перших днях взяв ся будувати нову хату для матери і братів. Дїдич, до котрого вдав ся о дерево, дуже радо відступив єму за дешеву цїну будівляний материял. Хоч Дорошеви дуже сподобала ся така ласка дїдича, але так само, як старий о. Левіцкий, не похваляв наміру Славка учити Стася, сина такого „завзятого Ляха.“ Бував частим гостем в о. Левіцкого і уважно та з правдивим вдоволенєм придивляв ся паннї Зонї, котра за всїх сестер говорила і сьміяла ся найбільше. Ще на Різдво, бувши в Залїсю у матери і в о. Левіцкого в гостях, звернув він увагу на панну Зоню, але тодї не мав часу і відваги поговорити з нею яке щире слово. Тепер же, коли часу мав доволї, він шукав нагоди до розмови з нею, і найшов єї на однїй прогулцї в лїсї.

Вибрали ся Славко, єго брат Ґенко і три старші сестри і Дорош до лїса збирати ягоди. В лїсї порозходили ся і Дорош гнеть придибав Зоню на самотї. Не мав він виразного пляну, що говорити з нею, але хотїв доконче говорити. Почав розмову від того, чи Зоня по вакациях поїде до семинариї.

— Не знаю — відповіла она.

— А маєте охоту?

— І маю і не маю.

— Се залежить певно від того, чи не приїде хтось до Залїся.

— Хто-ж би такий? — спитала дївчина цїкаво.

— Ну, який окінчений питомець...

— Ей, ви! — обурила ся Зоня і відвернула ся.

— Нїчо в тім не було би дивного. Ви гарна панна.

— Ага, гарна! — відповіла Зоня, але ласкавійше глянула на Дороша.

— Ви знаєте, що я на компліменти не щедрий. Кажу правду.

— Ба, коби то була правда! — зітхнула она.

— Хто-ж вам казав, що то не правда?

— Я сама знаю. Зеркало менї показує.

— То якесь дуже лихе зеркало. Я маю лїпше, подивіть ся! — І з тими словами виняв мале зеркало з кишенї та поставив єго перед очи дївчини. — А що, не моя правда?

Дївчина глянула в зеркало цїкаво, але потім відіпхала єго від себе.—То що з того? — каже.

— З того таке може бути, що вам „люди“ не дадуть навіть записати ся до семинариї, а вже скінчити єї, то певно нї!

Зоня нахилила ся до землї і вирвавши незамітно з коренем малу кропиву, доложила єї до букету квіток, котрі вже мала в руцї, та подала єго Дорошеви.

— Маєте букет за ваші компліменти.

Дорош вхопив за букет і попік ся кропивою.

— Ха-ха-ха! — засьміяла ся дївчина весело, а Дорош добродушно усьміхнув ся.

— Які ви! — сказав лише, викидаючи з букету кропиву.

— А не говоріть менї на другий раз таких компліментів!

— Добре, не буду говорити, хоч вірте менї, панно Зоню, що я незаслужених компліментів паннам не говорю.

— Ви у Львові вивчили ся таких?

бре в тій справі і подало се людям до відомости. І так правительство, пізнавши, що обставини в Бразилії для наших еміґрантів дуже некористні, остерегло селян перед еміґрацією в Бразилію і туди вже не вандрують Буковинці. Про Канаду, куди тепер пустила ся наша еміґрация, розвідало правительство те, що там для наших еміґрантів справді добрі умови для житя. І підсонє і земля відповідають привичкам наших людий цілковито, і люди, що туди пішли, чують ся задоволені. Тим не хочу нікого заохочувати до еміґрациї, але лиш сконстатувати, що тоті люди, що йдуть до Канади, не конечно вже кидають ся в пропасть.

Що-ж до поставленої д-ром Стоцким резолюциї, то мушу сказати, що скарбові власти і без того дуже оглядно поступають, і певно не дають причини до ставленя такої резолюциї.

Бр. Мустаца годить ся в поглядах на еміґрацию з ґр. Ґоесом. Що до причин, які єї викликали, то бачу їх также в тім нещаснім звичаю нашого народу, що своє господарство не лишає одному із своїх наслідників, а розділює по рівній пайці на всї свої діти. Через те повстали дрібні господарства, що не годні виживити родини. Такі господарі, аби вижити, мусять іти на роботу, і роботи найшло-б ся богато для них, але він не хоче брати ся до роботи, волить іти з краю. Навіть тоді, коли у нас були роботи умисно на те, аби дати людям зарібок в нуждї, годї було найти робітників, і при зелїзницях, при дорогах ба навіть при рубанях лїсів мусить ся уживати чужих робітників. Наші люди мають немов відразу до роботи у своїм краю а отсе і причина еміґрациї. І фабрики тут нїчого не поможуть, бо от в наших трачках і в иньших наших фабриках, що потребують сотки робітників, хто там робить? Самі чужі! Бо свої не хочуть. Наш мужик задоволяє ся найменьшим, як має на нинї ще мамалиґи, то не йде на роботу; він темний — і отсї єго прикмети причина всего лиха. Коли він через школу просьвітить ся і почує більші потреби, тодї стане він шукати зарібку і єго найде.

Др. Стоцкий домагає ся інтензивної господарки рільничої, але до того треба капіталів. При інтензивній господарцї припадає $2^1/_2$ штуки худоби по 500 кільоґрамів ваги на оден гектар, а у нас ледви одну штуку можна тримати. У нас нема капіталів, тай ми не вивозимо збіжа за границю, а ще до нас ввозять. Наша ріля не годна виживити 654.000 мешканців. Вивозимо хиба лиш трохи пшеницї і жита, а все иньше мусимо ще купувати. Нам отже мусить залежати на тім, аби цїни збіжа були дешеві.

Дальше став бр. Мустаца в обороні виділу краєвого, котрий все робить, що єму сойм накаже.

— Того не потрібно вчити ся; само серце каже.

— Серце, серце — повтаряла дївчина з легенькою іронією.

Дорош замовк і не знав, що дальше говорити. Почав збирати ягоди, щоби їх дати потім Зонї. А Зоня, почервонїла, сховала ся за корчі; не хотїла, щоби Дорош єї бачив.

— Панно Зоню, хочете ягід? — кликнув Дорош.

— А маєте богато?

— Маю!

— То давайте сюди! Похвалю ся, що то я тілько назбирала.

— Я вам назбираю богато і принесу до дому.

— Так не можна. Ай! і бабуся до нас іде! — кликнула весело, побачивши бабусю на стежцї. — Ходїть до нас, бабусю, ту найбільше ожин!

Дорош підійшов до старушки і поцїлував єї в руку.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 13-го марта 1897.

Вибори. Отже доси маємо трех руских послів: Сидора Винницкого, Івана Гробельского і Романа Яросевича. Вчера відбув ся в Борщеві тїснїйший вибір, при котрім знов послом вийшов Р. Яросевич. Василя Воляна нїхто не числить до Русинів — і віденьскі ґазети, коли тепер пишуть про нових послів, і не згадують о тім, що він нїби Русин, тілько зачисляють єго відразу до Волохів.

З міст полудневої Буковини вийшов послом ректор унїверситету Рошман. Єго противник Бруннер, богатий лїберал з Відня, хоч сипав грішми, провалив ся, бо не був правительственним кандидатом.

У Львові і в Кракові вибрані социял-демократи: у Львові великий бідак Козакевич дістав 15.310 голосів; єго противник. бувший бурмистр Львова 6595 голосів — иньших кандидатів поминаємо. В Кракові Гнат Дашиньский дістав 21.302 голосів, а єго противник князь Александер Пониньский лише 3.059 голосів. Социял-демократи дали тими двома виборами доказ, що вміють ходити коло народу.

В Чернівцях вчера цїлий день і нинї вибирають посла. Іде завзята борба поміж прихильниками Кохановского і Штравхера. Але що нам в Чернівцях найгірше не подобає ся при виборах, по тих кількадесять жандармів і кілька компанїй піхоти, що обступили маґістрат. У Львові таку опіку випросили собі виборцї, а в Чернівцях аж войско спровадили. Вчера в товпі дістало ся бар. Мустацї троха по хребтї. Утїк фіякром, аж закурило ся.

Особисте. Секретар ц. і к. австрийско-угорского конзуляту в Барцельонї (Іспанія) Норберт Мітельман, родом з Буковини, перебуває в Чернівцях у кревняків.

Над підвисшенєм платнї офіцирів радить тепер мінїстерство війни. Як виходить з комунїкату Fremdenblatt-у, мінїстерство успокоює офіцирів, щоби не нарікали на упослїдженє супротив урядників, котрим вправдї вже признали підвижки, але ще не платять, бо управа військова буде старати ся всїма силами виєднати також і для офіцирів, як і для їх вдів і сиріт лїпшу платню. Передовсїм мають бути значно підвисшені платнї кінцевих ранґ, отже капітанів, оберстлейтнантів, ґенерал-майорів, а посередні ранґи будуть мусїли задовольнити ся скромнїйшою підвижкою. Комунїкат вказує офіцирским кругам, які трудности має перебороти управа військова, щоби добити ся потрібних гроший до того та запевняє, що все єсть тілько квестиєю часу, а кінчить ся тими словами: „Не є також неоправдана надія, що населенє, котре платить податки, радо приложить руку до тої постанови, що піднесе військо о один ступінь висше на дорозї великодержавного розвою. Населенє знає прецїнь, які великі вимоги що до характеру, тїла і духа ставлять труди і недостатки в житю і карієрі офіцира.“ На нашу думку так зле офіцирам не жиє ся.

Цїкавий біль. Праводавче зібранє в Теннесе видало уставу, що забороняє мужескій молодїжи вештати ся коло дївочих шкіл і пересилати ученицям любовні білєтики; устава забороняє також кондукторам трамваїв і зелїзних дорог примилювати ся до пасажерок.

З театру. На вчорашнім представленю „Кармен“ виступила гостинно перший раз п. М. Йовани в ролї Кармен — хиба на те, щоби показати черновецкій публицї, що між сталим персоналом черновецкої опери є далеко лїпші співачки. Нинї опера „Фавст“ завтра в недїлю дві опери: по полудни за половину цїни „Жидївка“ вечером „Кармен“. На бенефіс капельмістра від оперетки Ришарда Стапса підготовляє ся нова оперетка „Погоня за щастєм“ (Jagd nach dem Glück).

Стрейк колїйників, ріжних катеґорий служби розпочав ся на швайцарскій північно-західній зелїзници. Змову приняло 5300 осіб а получене зелїзницї межи Австриєю а Нїмцями мусїло часово устати.

Почтову крадїж судить тепер суд присяглих в Самборі. Йосифа Крамарчуківна, експедиторка в Старій Соли при помочи Артура Тишецкого тамошного нотаря, єго сина Івана і доньки Сидонії надавала фальшиві перекази, а на них піднимали гроші Тишецкі. Крамарчуківна уважала ся нареченою Івана Тишецкого і допускала ся для єго родини таких обманьств через тринайцять місяців на загальну суму 3.873 зр. В марцю 1896 р. перенесли нотаря Тишецкого до Микулинець, але і звідси він провадив дальше обманьства на почтї за помочию Крамарчуківни. Нарештї викрила дирекция почти ті крадежи і Тишецкого арештували, як ми свого часу доносили, в Микулинцях підчас публичного балю. Розправа потреває три дни.

Дрібні вісти. Комісиї будови львівского театру предложено вже виготовлений кошторис. Кошти будови винесуть кругло 815.000 зр. — В Варшаві буде оснований хиньский консулят в цїли торговельного посередництва межи фабрикантами привисляньского краю і купцями сумежних з Росиєю хиньских областий. — На Угорщинї панують вже великі весняні повени. В околицях рік Мішколиз і Тарна много повітів позаливали води, а значне число домів розсипалось. Страти виходять необчислені. — Оногди в ночи отворив собі невислїджений доси злочинець витрихом двері почтового уряду у Львові при ул. Личаківскій під ч. 39 і украв зі столика 62 зр., срібний годинник, будильник і бочівочку москалїв. — Вчера рано появили ся у Львові плякати антисемітского комітету, що поручав пятій куриї у Львові вибір — д-ра Кароля Люеґера. Ну, се вже мабуть не на серіо.. хиба щоби напсути крови мішуресам.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 13-го марця 1897 року.

Віденъ. До ради державної випали вибори в Тиролю в користь клерикалів; вибрані Ферґ, Діпавлї, Жуєті. — В Форальберґу вибраний клерикал Льозер.

Ґрац. При виборах до ради державної вибрані в загальній куриї: один клерикал, один християньский социял, один консервативний Словенець при тїснїйшім виборі.

Прага. З вибору до ради державної вийшли з загальної куриї: 8 Молодо-Чехів, 7 социяльних демократів і два Нїмцї-поступовцї. Вибори в Празї ще не покінчені.

Цара. Вибори до ради державної в Дальматиї з загальної куриї випали після компромісу: вибрані два умірковані Кроати-угодовцї; Італїянцї віддали в Царі 61 порожних карток.

Атени. Після міродайних вістий мала предложити одна зі сполучених держав інтернаціональну окупацию Крети мішаними військами, до яких приставила би кожда держава 2000 жовнїрів. — Депеша з Гераклейону подає вістку про бомбардоване Гіерапетри. Завзяті повстанцї облягають твердиню Спінальонґа; з обох сторін піддержують оживлений огонь.

Пісня Вол. Яна.

По дорозї жук-жук,
По дорозї чорний, —
Подивіть ся ви, Волохи,
Який я моторний.

Перше був я сивий,
Як голуб сивенький,
А тепер на службі вашій
Став я молоденький.

Почорнив я вуса,
Почорнив волося,
Почорнив своє сумлїнє —
Все менї вдало ся.

По виборах.

„Звідки йдете?“ — Ми з Китаю.
„Що там чути в вашім краю?“
— Нич не чути, тілько война,
Тілько война неспокойна.

Бють там хрунів, не питають,
Звідки ноги виростають.
„Ото-ж тобі і заплата
За вибори депутата!“

Урядник в Чернівцях, з платнею 1600 зр. пошукує

ГОСПОДИНЇ

до веденя домашного ґосподарства. Услівя: щоб була Русинка в віцї 25—30 лїт.

Зголошувати ся треба листами (фотоґрафія пожадана) — poste restante Чернівцї під знаком П. Т. Нр. 11. до кінця марця. На неприняті оферти відповіди не буде.

6—6

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Замовленя приймає й редакция „Буковини.“

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем
В. Данилевич,
машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Banhofstrasse) ч. 26.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Шукаю жінки,

молодої, гарної і богатої, але возьму єї лише під тим услівєм, що тисяч зр. дасть на черновецкий Народний Дім в день вінчаня. Я молодий, маю добру посаду і подобаю ся всїм женщинам. Ласкаві зголошеня приймає видїл Народного Дому і редакция „Буковини.“ Знак: „1000 зр.“ Фотоґрафії не потрібні; перекази почтові з датками на Народний Дім приймають ся з подякою.

ДОБРА ДІВЧИНА.

Над Прутом у лузї хатчина стоїть,
Живе там дївчина хороша як цьвіт.
Яка-ж она добра, то я вам повім:
Десятку прислала на Народний Дім!...

Лупул, Волян, Гормузакі —
Всї три вдали ся однакі,
Один спить, другий снить,
Третій таки так сидить.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипльомом ц. к. мінїстерства торговлї.

Краєве товариство ткацке
„PRZĄDKA“
(ПРЯХА)
в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публицї свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і **біле столове** о взорі кістковім і адамашковім;

також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеґраф і стация зелїзнича в місци).

Прібки і цїнники на жаданє оплатно і відворотною почтою. (15—52)

Не залишіть прочитати!

Заснована в р. 1885-ім.

М. ФЛЯЙШЕР

робітня одягів для мужчин.

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мучжин від 15 зр. в гору

Для панів учителїв!
INSPECTIONSBERICHT

є на складї в друкарнї

„Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

Приватна клїніка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірурґ. клїніки унїверситеской *Більрота-Іуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях**, улиця Мецґера ч. 25.

В справі приниманя хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїніки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера.)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей**.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.